

V delu je rešitev, v slogi je moč!

Moji starši so bili po rodu iz Gorij. Ker je bil oče samostojni kovaški mojster in na Gorenjskem takrat ni bilo dela, sta odšla z mamo s trebuhom za kruhom na Dolenjsko. V Loškem Potoku pri Kočevju sem se rodil 24. avgusta 1936. Oče je okoli deset let opravljal kovaško obrt. Največ se je ukvarjal z okovanjem lesenih koles na kmečkih vozovih in podkovanjem konj. Družina je bila velika: imel sem še brata Vinka in sestro Marico. Ker je šel posel slabo, smo se vrnili na Gorenjsko in se naselili v podnajemniško stanovanje na Blejski Dobravi pri Markotu. Ata je dobil službo v jeseniški železarni.



Pibrova mama in ata
(Milena Reven)

V času, ko smo stanovali na Blejski Dobravi, sta z mamo razmišljala, da bi si ustvarila svoj dom. Šla sta na ogled in se odločila za prostor, kjer danes ležijo Lipce. Kot mi je oče pripovedoval, je bil sprva zaraščen in ga je bilo treba očistiti goščavja. Vsi, ki so med prvimi gradili na Lipcah, so z veliko požrtvovalnostjo krčili zaraščeno zemljo. Prva sta bila moj in Šifrerjev ata. Oni so prvi dokončali klet in tam živeli toliko časa, dokler niso postavili hiše pod streho. Šifrerjev ata je bil zelo napreden. Nekoč je celo predlagal, da bi zgradili hotel v »zelenem gozdičku«, pa je to ostalo le pri ideji. Tudi jaz imam lepe spomine na jaso pod macesni in hrasti na takratnem koncu Lipc, v »zelenem gozdičku.« Kraj je bil res čudovit. Samo tam, pod macesnovjem, je rasla najbolj mehka trava. Gozdiček je name deloval nekako pomirjujoče. Zgodaj je nastalo vprašanje, kako poimenovati novo nastalo naselje. Več variant sem slišal. Jaz vem za to, da je nekoč moj ata v senci mladih lip na vzpetini zadovoljen opazoval nastajajočo vas in dobil navdih, naj se imenuje po lipah Lipce. In tako se je tudi zgodilo.

Po opisanem se da sklepati, da sta Šifrerjeva in naša hiša dali pobudo za naselitev novim priseljencem iz raznih koncev Slovenije. To je bil težek čas, ko so šli ljudje pogosto s trebuhom za kruhom in bližnja železarna jim ga je dala. Do leta 1953 so šteje Lipce 14 hiš. Koliko jih je sedaj, niti sam ne vem, saj sem skoraj celo življenje živel in delal v tujini. Vidim pa, da so vse hiše še v dobrem stanju in obnovljene. Pot je bila sprva makadamska, vaščani so jo sproti popravljali. Tudi stopnice mimo Štamfeljna, s katerimi smo si skrajšali pot na Dobravo, so vaščani zgradili in vzdrževali sami. Danes so obnovljene.

Naši starši niso imeli lahkega življenja in tudi mi otroci ne. Vas ni imela ne vode ne elektrike. Po vodo smo hodili k enemu od treh studecev, svitili smo si s petrolejkami. Zime so bile dolge in hude, tako je ljudem vzelo veliko časa pripravljanje drv za zimo. Mi smo imeli kmečko peč in zelo prijetno je bilo, ko je mama v njej zakurila in spekla kruh ali celo potico. Mi, otroci smo se spravili na peč, kjer smo igrali šah ali »človek, ne jezi se«.

Nekoč sem atu pomagal sekati drva in ko sem sam nadaljeval z delom, je bila gora nasekanih drv res velika. Ata je poklical soseda Jamra, da bi me pohvalil, koliko sem naredil. Nikoli ne bom pozabil Jamrove pohvale, ki se je glasila: »V delu je rešitev, v slogi je moč!« Te besede so mi stalno odzvanjale v ušesih zaradi vsebine in zaradi tega, kako se je sosed tega tako dobro spomnil. Vedel sem, da so ga v tovarni spoštovali kot zelo pametnega človeka.

Mislim, da je bilo včasih na Lipcah lepo, saj so si ljudje veliko pomagali. Ob svečanih dnevih in praznikih je bilo dosti veselja, saj se spomnim, da so se ob takih priložnostih odpravili na Primorsko po vino. Posebno se spomnim, ko so napeljevali vodovod s polja, kjer je bil izvir. »Vsaka hiša« je morala izkopati nekaj metrov zemlje. Takrat sem bil jaz že toliko pri močeh, da sem lahko pomagal.

Vsaka hiša je imela nekaj zemlje, da se je večino hrane pridelalo doma, saj se takrat ni dobilo vsega tako kot danes. Naše mame so hodile vsak mesec nakupovat v Kašto na Jesenice, in sicer z boni. Z Jesenic do Lipc je bila dolga pot z lesenim vozkom. Posebno naporen je bil prevoz moke, sladkorja in ostalega živeža s Podkočne po klancih in klančkih skozi gmajno do Lipc. Seveda smo si otroci pri tem tudi pomagali. Za manjše nakupe hrane smo hodili k Matjanu na Blejsko Dobravo.

Dejal sem, da je bilo življenje težko. Ata je hodil v tovarno, mama je doma skrbela za otroke in za živež: gojili smo kravo, ovce, koze, kure, prašiče, obdelovali njivo, mama je hodila h kmetom odslužit izposojjo konja za nujne prevoze, tako da je plela, žela ... V najemu smo imeli tudi travnike, da smo lahko nahranili domače živali. Vse je bilo treba odslužiti. Mame so res podpirale tri vogale pri hiši.

Naša običajna hrana so bili sicer koruzni in ajdovi žganci s kislim mlekom in domačo smetano. Otroci smo se radi najedli črnih robid, ki so rasle v Koničevi hosti. Na Pokljuko smo hodili nabirat borovnice, da so mame skuhale domačo marmelado. Sosedov Janko me je pogosto nagovoril, da sva se pretihotapila v mamino shrambo, kjer je vabila deža, posebna posoda za shranjevanje suhih klobas v zaseki. Kar z rokami sva se zakopala v zaseko in toliko časa hodila vanjo, da sva znosila vse klobase, ne da bi mama za to kaj vedela. Klobase so bile pripravljene za malice, ki jih je oče nosil s seboj v tovarno. Ko je tako dobil samo zaseko, sva se tistega dne čudno lovila okoli hiše, pa ne z Jankom, ampak z očetom ... K sreči me ni ujel, sicer bi padalo.

Pri »Češnarjevih« (Jakopičevih), tako smo jim rekli, ker so se priselili z dela Blejske Dobrave pod Vršami, Češnjice, so žgali oves, ga mleli in iz tega kuhali kavo. Tradicija pitja kave je tako na Lipcah že stara. Češnarjev Janez, Jakopičev ata, je bil prvi, ki je namesto stranišča na štrbunk, vgradil v svojo hišo angleško stranišče s splakovalnikom.

Otroci smo bili namazani z vsemi »žavbami« in kdaj tudi kakšno hudo zagodli. Ne vem, ali zaradi lakote ali zaradi nagajivosti smo v Koničevem čebelnjaku ukradli cel panj čebel. Med smo pojedli, panj s čebelami pa spustili po Savi. Nekega maja smo šli v Rovte in nabrali ključavnic cele »ruzake«, nahrbtnike. Ko nas je srečal starejši moški, nas je vprašal, če bomo krave »futral« z njimi. Starejši otroci smo pazili na mlajše, jih varovali pred nesrečami in marsikakšno tudi povzročili. Jaz sem tako za las rešil mojo sestro Mileno, ko se je podrl lesen »grušt«, oder, ko so ometavali hišo. Še danes mi zaledeni kri po žilah, ko pomislim, da bi jo lahko ubilo.

Spominjam se, kako je bilo proti koncu vojne: zavezniška letala, ki so preletavala te kraje v trumah, da bi bombardirala Trst, so odvrгла nekaj bomb na tovarno v Črni vasi na Dobravi. Vaščani so se iz strahu pred bombami zbrali v naši kleti, otroci pa smo se prav takrat podili po lipških travnikih. Pri teh bombnih napadih je bil poškodovan električni vod, ki je napajal javorniško tovarno. Ena od bomb je neeksplozivna pristala na hribu nad Lipcami. Kasneje so jo uspešno odstranili. Fantje pa ne bi bili fantje, če ne bi pobirali »hilzen«, praznih izstrelkov, za naše bolj borbene igre.

Od začetka Lipc pa do križišča pri Pančurju in Wolfu se je zadrževala voda, ki je čez zimo zamrznila in otroci smo dobili naravno drsališče. Danes je tod speljana trasa avtoceste, zato ni čudno, če kje voda povzroča preglavice. Lipce so bile včasih mirna vas, danes pa ni več tako.



Jakopičeva mama
in ata – Češnarjeva
(Milena Reven)